

**INSTITUTIONEN FÖR
GLOBALA STUDIER**

DRIVKRAFTER OCH ERFARENHETER AV VOLONTÄRARBETE BLAND SVENSKA STUDENTER

Suhaila Leher

Examensarbete i socialantropologi

Uppsats/Examensarbete:	15 hp
Program och/eller kurs:	socialantropologi
Nivå:	Grundnivå
Termin/år:	Ht/2022
Handledare:	Johan Wedel
Examinator:	Mikela Lundahl Hero
Antal ord	

Abstrakt

Volontärarbete ses som ett viktigt sociokulturellt fenomen som ofta tas för given, men som ofta förblir outforskad. Volontärarbete är alltså populärt, men det har också ifrågasatts vem som verkligen har nytta av det. Det har kopplats till högre utbildningssyften och samhällstjänst, att vara en god medborgare och att främja demokrati. Det har dock visat sig att volontärer ofta saknar rätt kunskap och redskap att hjälpa andra missgynnade sociala grupper i samhället. Att utföra samhällstjänst har ansetts viktigt för att undvika att studentvolontärer ser på sociala ojämlikheter som något normalt och att sociala orättvisor förstärks. Denna uppsats undersöker fenomenet volontärarbete hos studenter, främst studenters motivation till att arbeta som volontärt, samt deras erfarenheter och upplevelser av att arbeta volontärt. Denna studie bygger på i huvudsak tre delar: en teoridel som fångar central forskning i ämnet och en egen studie med intervjuer, samt en analys och diskussionsdel som söker integrera de båda materialen. Teoridelen och intervjudelen har vuxit fram genom en iterativ process. Mina resultat visar att volontärarbete ökar volontärernas sociala kapital och att detta främst gynnar volontärerna själva. En del volontärer vill åstadkomma förändringar, men upplever inte att de har den makten som krävs. De upplever istället ofta maktlöshet. Samtidigt finns det en tendens att främst engagera sig i volontärarbetet för att främja sin egen karriär.

Nyckelord: studenter, volontärarbete, entreprenöriell identitet, altruism, socialt kapital, postkolonialism

Innehållsförteckning

1. Inledning.....	1
1.1 Bakgrund	1
2. Syfte och frågeställningar.....	4
2.1 Syfte	4
2.2. Frågeställningar	4
3 Teoretiska utgångspunkter och jämförande forskning	5
3.1 Nyliberal teori och entreprenöriell identitet	5
3.2 Socialt Kapital och individens spegling i samhället	5
3.3 Socialt kapital och att skapa tillit	6
3.4 Postkolonial teori och att agera dominant	7
3.5 Sexfaktorsmodellen och motivation	8
3.6 Volontärers impuls att agera	9
3.7 Volontärarbete och social rättvisa	10
3.8 Reproduktivt och dekonstruktivt volontärarbete	11
4. Metod, material och etik.....	13
4.1 Metod och material	13
4.2 Tillvägagångssätt för intervjuer	14
4.3 Urval	14
4.4 Etik	15
5. Resultat och analys	16
5.1 Volontärers motivation och världsbild	16
5.1.1 En kombination av former av altruism	16
5.1.2 Brådskande handling som drivkraft och volontärers impuls att agera	18
5.1.3 Personlig utveckling och volontärarbete	19
5.2 Volontärernas reflektioner kring volontärarbete i ett vidare perspektiv	22
5.2.1 Utmaningar med volontärarbete	22
5.2.2 Betydelsen av rätt kompetens och tillit.....	24
5.2.3 Volontärarbetets överraskande fördelar och vinster	25
5.2.4 Volontärarbete utomlands och dess arbetsätt och uppbyggnad	26
6. Sammanfattning och avslutande diskussion	30
7. Referenser	32

1. Inledning

Den här uppsatsen syftar till att presentera och diskutera volontärarbetares motiv och erfarenheter. Idén att skriva om just volontärer kom till genom en reklamfilm som fångade mitt intresse och som kom från World Food Program (WFP). Jag såg den på Instagram och det stod att med hjälp av volontärer kan vi uppnå "zero hunger". Jag frågade mig om volontärernas arbete verkligen kan leda till förbättringar såsom att minska hunger. Jag blev intresserad av att undersöka olika faktorer gällande volontärers arbete, särskilt deras föreställningar, motiv och upplevelser, samt hur deras arbete kan leda till förbättring både för dem själva och för det lokala och globala samhället. Studier har visat att volontärarbete hos studenter är en viktig sociokulturell trend som ofta tas för given men förblivit outforskad (Holdsworth och Quinn 2011). Enligt en studie av (Holdsworth och Quinn 2011) som gjordes i England, marknadsför många universitet volontärarbete och framhäver dess betydelse för studenter. Volontärarbete anses spela stor roll i studenters liv: studenter erhåller nya erfarenheter och arbetsmöjligheter, relationen med det lokala samhället förbättras och en känsla av medborgerligt ansvar främjas hos studenterna (ibid).

Denna uppsats undersöker fenomenet volontärarbete bland svenska studenter, främst studenters motivation för att arbeta volontärt, samt deras erfarenheter och upplevelser av att arbeta volontärt. Forskning på ämnet är minimal, speciellt antropologisk forskning. Förhoppningen med denna uppsats är att väcka uppmärksamhet för detta viktiga och outforskade ämne. Denna studie avser inte att värdera volontärarbete utan snarare studera vilka upplevelser och erfarenheter volontärerna har utifrån ett inifrånperspektiv. Resultatet från denna uppsats förväntas bidra till forskningen kring varför studenter väljer att arbeta volontärt samt öka uppmärksamheten för denna viktiga sociokulturella trend (Holdsworth och Quinn, 2011). Denna studie bygger på i huvudsak tre delar, en teoridel som fångar central forskning i ämnet och en egen studie med intervjuer, samt en analys och diskussionsdel som söker integrera de båda materialen.

1.1 Bakgrund

Det är viktigt att förstå volontärarbetet utifrån ett historiskt och nutida perspektiv. Därför presenteras nedan tre perspektiv som söker fånga detta. Från ett historiskt synsätt kan volontärarbete förstås, enligt Ivana Polonijo-King (2004), som en konsekvens av ett

organisatoriskt svar på förödelsen efter andra världskriget, vilket betonade konceptet “utveckling”. Det var på 1960-talet som industrialiserade länder började grunda volontärbyråer, vars uppgift var att skicka (unga) människor utomlands för att arbeta med “fattiga” och utsatta. Volontärarbetet uppstod som en form av industrialiserat utvecklingsarbete (ibid). Till exempel grundades år 1957 Storbritanniens *Voluntary Services Overseas* (VSO), år 1960 grundades också Canadian University Service Overseas under mottot *serve and learn* (ibid). American Peace Corps grundades av President J. F. Kennedys regering 1961 och senare har europeiska länder, exempelvis Tyskland och Skandinavien och till och med Japan, etablerat icke-statliga organisationer (NGO:s) i syfte att skicka volontärer utomlands, enligt Ivana Polonijo-King (2004). År 1970 bildades ett FN-organ med samma mål (United Nations Volunteers) (ibid). Ivana Polonijo-King (2004) säger att det stämmer att i det globala Nord volontärorganisationer var resultatet av att ha skapat ett praktiskt sätt att fördela hjälpresurser, pengar och tekniskt stöd, men de skapades delvis i syfte att skydda nationella intressen samt försäkra sig om politisk kontroll.

Enligt Nichole Georgeou och Benjamin Haas (2019) tar sig volontärarbete många uttryck runt om i världen och formas kulturellt genom idéer om vad det innebär att vara en god medborgare eller samhällsmedlem. Det så kallade internationella *Volunteering for Development*, V4D, är en speciell form av volontärarbete som innefattar organiserade samhällsinsatser utanför det egna landet under en viss tid (ibid). Enligt Georgeou och Haas (2019) är det främst ett fenomen relaterat till individer som reser från det globala Nord till det globala Syd för att hjälpa till med projektutvecklingsprocesser. Georgeou och Haas (2019) menar att kritiker av det så kallade *Youth Volunteering for Development*, YV4D, och särskilt de som använder vad som beskrivs som ett postkolonialt tillvägagångssätt, hävdar att YV4D förstärker föreställningen att Nord har en utvecklingslösning för Syd, men misslyckas med att ifrågasätta kolonial exploatering och ojämlika globala maktstrukturer. Georgeou och Haas (2019) menar också att kritikerna hävdar att YV4D skapar en föreställning av kvalificerade ungdomar som “vita” experter som “hjälp” den ”underlägsna andra” i det globala Syd, samtidigt som det höjer YV4D-deltagarens sociala, kulturella och ekonomiska kapital, med det ultimata syftet att främja framtida anställningsbarhet och få ekonomisk belöning. Vidare menar Georgeou och Haas (2019) att det så kallade *North–South YV4D* är ett viktigt forskningsområde då det ofta representerar unga människors första kontakt med fattigdom, en upplevelse som formats av och kan forma deras världsuppfattning. Såsom framtida beslutfattare, affärsmän och arbetare, bär ungdomar från det

globala Nord strukturen av framtida maktrelationer inom sig, Inte minst när det gäller hur de ser på fattigdomsproblem (ibid). Enligt Georgeou och Haas (2019) är utformningen av YV4D-modeller därför kritisk för framtida sociala och politiska relationer. Det finns många olika former av YV4D-program. Några fokuserar på internationella kulturerfvelser och service/inläring, medan vissa erbjuder arbetsintegrerat lärande i globala Syd som en form av praktik i NGO:s, eller praktikplatser på sjukhus eller kliniker (ibid). Enligt Clare Holdsworth och Jocey Quinn (2011) är studenters volontärarbete en viktig sociokulturell trend som ofta tas för given, men som ofta förblir outforskad eller icke ifrågasatt. Volontärarbete är populärt men har alla verkligen nytta av det, frågar sig författarna. Marknadsföring av studenters volontärarbete i England bygger på några centrala antaganden: (1) studenter drar nytta av volontärarbete genom att lära sig nya färdigheter och utöka sin anställningsbarhet; (2) universitet drar nytta genom att förbättra förhållanden med lokala samhällen och organisationer; och (3) de mottagare som drar nytta av volontärarbetarnas aktiviteter har ytterligare möjligheter att tilltråda eller förbättra lokala tjänster och bekvämligheter (ibid).

Universitet gör också reklam om hur volontärarbete kan ge studenter mer kompetens och högre anställbarhet. Holdsworth och Quinn (2011) noterade att volontärarbete tros underlätta diskussioner mellan universitetet och det lokala samhället, främja en positiv bild av universitetet, förbättra studenters anställningsbarhet och ge studenterna en glad och stimulerande upplevelse, såväl som en möjlighet att få vänner, samt att främja en känsla av medborgerlig plikt och ansvar hos studenterna (ibid). Trots att studentens volontärarbete har ökat och fått större spridning på universiteten, har studentvolontärarbetets framtidsutsikter och mål i Storbritannien studerats i liten utsträckning. Holdsworth och Quinn (2011) säger att det marknadsförs som en verksamhet som alla vinner på och som automatiskt gynnar olika intressenter, såsom studenter, lokala samhällen och universiteten. Holdsworth och Quinn (2011) hävdar att problemet uppstår när studenter framställs som mottagare av nya färdigheter och förbättrad anställningsbarhet, istället för att vara volontärarbetare för social rättvisa. Motiven till att volontärarbete har alltså har förändrats med tiden, men det koloniala hjälparperspektivet har på många sätt bestått i olika former, enligt författarna.

2. Syfte och frågeställningar

2.1 Syfte

I denna uppsats undersöker jag vad som driver volontärer att delta i frivilliga organisationers verksamhet. Det innebär att utforska volontärernas motiv, vad de vill åstadkomma med sitt engagemang, hur de anser att volontärarbete gör skillnad, samt vilka erfarenheter de har av volontärarbete. Jag fokuserar på studenternas egna erfarenheter och upplevelser, både när det gäller arbete på kontoret och på fältet. Jag är särskilt intresserad av känslan som de upplever när de föreställer sig att de gör något gott för andra och vad de upplever att de får i gengäld, samt vad tänker och resonerar kring volontärarbete utanför Sverige.

2.2. Frågeställningar

För att uppfylla syftet med studien utgår studien från följande frågeställningar:

- Vad motiverar volontärerna att delta i frivilligorganisationer, vad betyder det för dem och vad vill de åstadkomma?
- Hur ser volontärerna på sitt arbete och på idén att göra skillnad?

3 Teoretiska utgångspunkter och jämförande forskning

Här presenteras studiens centrala begrepp och teorier. Teorier inom nyliberalism, postkolonialism, socialt kapital, altruism och motivation presenteras och diskuteras.

3.1 Nyliberal teori och entreprenöriell identitet

Glenn Adams, Sara Estrada-Villalta, Daniel Sullivan och Hazel Rose Markus (2019) menar att diskussioner om *neoliberalism* ofta refererar till en ekonomisk och politisk rörelse som i slutet av 1970-talet fick en prominent ställning. Denna ekonomiska agenda rekommenderade avreglering av marknader, kostnadsfri kapitalrörelse med betoning på smidighet och globalisering. Men den politiska agendan förordade också *minimal* demokrati med begränsning av statens roll, till att skydda privat egendom och se till att marknadsekonomin fungerar. Den här nyliberala politiska agendan förstår det civila samhället som en samling individuella enheter som relateras till varandra som konkurrenter som följer sitt egenintresse. Adams et al., (2019) menar att begreppet entreprenöriell identitet (*entrepreneurial self*) påvisar en tendens att utveckla sig själv som en produkt eller varumärke som svar på den sociala och ekonomiska marknadens efterfrågan. Enligt det nyliberala samhällssystemet måste individen anpassa sig själv efter marknadens krav, framstå som ett varumärke och ständigt utveckla sig själv som ett pågående projekt (ibid). Enligt Adams et al. (2019) vilar ett stort ansvar på individens axlar, inklusive kärlek, familj, hälsa, utbildning, individuell tillväxt och personlig uppfyllelse (ibid).

3.2 Socialt Kapital och individens spegling i samhället

Enligt Nguyen Huu Ana och Le Duy Mai Phuonga (2021) har beskrivningar av studier som fokuserar på socialt kapital traditionellt delats in i två skolor, individualism och kollektivism. Huu Anna och Mai Phuonga (2021) menar att trots att det finns olika synsätt på socialt kapital finns det också konvergenspunkter. För det första, skapandet av socialt kapital är nära kopplat till sociala nätverk. För det andra betraktas socialt kapital som inbäddade resurser i sociala relationer, social struktur och i sociala nätverk. För det tredje anses sociala aktörers investeringar i sociala relationer och sociala nätverk vara förutsättningarna för att skapa socialt kapital. För det fjärde spelar ömsesidighet och förtroende en viktig roll. Huu Anna och Mai Phuonga (2021) säger att sociala nätverk finns på olika nivåer, som förbinder gemenskaper: makronivå (befolkning), mesonivå (grupper) och mikronivå (individer). Huu Anna och Mai

Phuonga (2021) menar att deltagande och interaktioner mellan medlemmar i organisationer möjliggör skapandet av normer och sociala sanktioner som är inbäddade i organisationernas sociala strukturer. Robert Putnams (1993) begrepp om socialt kapital består av tre huvudkomponenter såsom sociala normer, social tillit och sociala nätverk. Enligt Martti Siisiäinen (2000) håller socialt kapital ihop samhället. Det utvecklas när människor engagerar sig i organisationer. Det moderna samhället bygger på sammanlänkade nätverk av förtroende bland medborgare, familjer, NGO:s, religiösa samfund, civilsamhällesföreningar och liknande. På samma sätt bygger ”identifieringen” av det moderna samhället på myndigheternas och regeringens förtroende.

3.3 Socialt kapital och att skapa tillit

Enligt Siisiäinen (2000) är det sociala kapitalets hörnsten tillit och hon menar att när vi talar om social tillit i moderna samhällen talar vi om ”generaliserat förtroende”. Generaliserad tillit skapar grunden för ömsesidighet och sociala nätverk. Dessa två faktorer skapar förtroende. Siisiäinen (2000) menar att ett välfungerande modernt samhälle måste ha en uppsättning värderingar som bygger på frivillig reglering av sociala relationer mellan människor som är främmande för varandra. Hon menar att vi kommer att behöva tillit i den moderna världen, när vi lämnar sfären baserat på förtrogenhet och går in i en värld dominerad av tillfälligheter och risker. Siisiäinen (2000) säger att ju mer socialt kapital som används, desto mer växer det, förtroende bidrar till att skapa och hålla ihop relationerna mellan medlemmarna. Å andra sidan uttrycks även misstro i samhället, man till och med undviker förpliktelser, vilket leder till isolering, oordning och stagnation. Det krävs tillit mellan både parter, organisationer, och institutioner för att kunna samarbeta mot samma mål, säger Siisiäinen (2000). Social jämvikt manifesterar sig själv i en hög nivå av samarbete, expanderar tillit, och skapar stark ömsesidighet, medborgerlig verksamhet samt kollektivt välbefinnande (ibid). Bo Rothstein (2003) säger att det behövs bra och gedigna statliga institutioner som hjälper till att skapa tillit, men samtidigt krävs tillit mellan medborgarna för att man skall kunna skapa bra och gedigna institutioner. Enligt Rothstein (2003) är nyckelelementet i socialt kapital tillit. Rothstein (2003) menar att om en grupp saknar förtroende för varandra är det meningslöst att samarbeta, därför att låg tillit leder till en social fälla då människor avstår att samverka även om alla har nytta av det. Rothstein (2003) betonar begreppet social fälla och menar att för att slippa en social fälla måste olika grupper lita på att andra är pålitliga och villiga att samarbeta mot samma mål.

3.4 Postkolonial teori och att agera dominant

Ania Loomba (2005) skriver att kolonialism har funnits sedan Romarriket och på 1930-talet täckte kolonier och ex-kolonier 84,6 procent av jordklotet. Modern kolonialism gjorde mer än att exploatera naturresurser från de länder som den besegrade, skriver Loomba (2005). Modern kolonialism omstrukturerade de koloniserade ländernas ekonomier och drog in dem i en komplex relation med sina egna, så att det uppstod ett flöde av mänskliga resurser och naturtillgångar från de koloniserade till de koloniala länderna och koloniala länder. Enligt Loomba (2005) innebar omstruktureringen av de koloniala länderna att de samhällen som redan fanns omformades. Kolonialismen kan definieras som erövring och kontroll av andra människors land och varor. Kolonialismen bidrog till födelsen av den europeiska kapitalismen och en övergång till kapitalism skulle inte ha skett i Europa utan kolonial expansion, Loomba (2005). Kolonisering kan ses som övertagande av mark, materiella resurser, utnyttjande av arbetskraft, och en omformning av politiska och kulturella strukturer i ett annat land eller nation. Detta gör det möjligt för oss att förstå modern europeisk kolonialism, inte som en transhistorisk impuls att erövra, utan som en väsentlig del av den kapitalistiska utvecklingen och expansionen (Loomba 2005).

Kolonialismen var inte en identisk process i olika delar av världen (Loomba 2005), men den låste in urbefolkningen och nykomlingarna i de mest komplexa och traumatiska relationerna i mänsklighetens historia och på så sätt fördes slavar från Afrika till USA (ibid). Till exempel, rå bomull flyttades från Indien för att göras till textilier i England och sedan tillbaka till Indien, vars egen tygproduktion påverkades (ibid). I vilken riktning material och människor än reste, flödade vinsten alltid tillbaka till koloniserarens länder och kolonierna gav skyddade marknader för europeiska varor (Loomba 2005). Det kan verka som att kolonialismens tid är över, men hela världen är postkolonial enligt Loomba (2005), och ett land kan vara både postkolonialt (formellt oberoende) och neo-kolonialt (stå kvar som ekonomiskt eller kulturellt beroende) samtidigt. Även om den nya postkoloniala globala ordningen inte är beroende av direkt styre, tillåter den ekonomisk, kulturell och (i viss grad) politisk penetration av vissa länder i andra, och det diskuteras om en gång koloniserade länder kan ses som riktigt "postkoloniala" (Loomba 2005). Den postkoloniala teorin har kritiserats av många och anklagas för att förlita sig mycket på det poststrukturalistiska eller postmoderna perspektivet (ibid).

3.5 Sexfaktorsmodellen och motivation

Matti Ullah Butt, Yu Hou, Kamran Ahmed Soomro och Daniela Acquadro Maran (2017) menar i sin artikel att volontärer i själva verket drivs av en kombination av olika faktorer och detta kan förstås med hjälp av den så kallade sexfaktorsmodellen av Matti Ullah Butt et al., (2017). Sexfaktormodellen för motivation baseras mindre på altruism, även om altruism är närvarande i den i en begränsad utsträckning. Matti Ullah Butt et al., (2017) studie visar vilka faktorer som motiverar volontärarbeten utifrån begreppet *Volunteer Function Inventory* (VFI). Den har använts av många forskare, i länder såsom England, Spanien, Australien, Kina, Hongkong, Portugal och på olika språk. Sexfaktorsmodellen är byggd på funktionsteorin om motivation: karriär (att skaffa erfarenhet för karriären eller gynna ens karriär); socialt (att stärka relationer med andra); normer/värderingar (att uttrycka humanitära och altruistiska frågor); skyddande (att slippa negativa känslor och försvara egot); förståelse (att utforska sin egen styrka genom volontärarbeten, att skaffa nya upplevelse och få kompetens och genomgå utbildning) och förbättring (att känna sig viktig och nyttig samt förbättra sin självkänsla).

Det innebär att olika individer kan ha olika skäl eller motiv för att göra samma volontärarbete enligt Matti Ullah Butt et al., (2017). Denna funktionella metod för volontärarbete grundas i idén att en hel del personer motiveras av olika behov och syfte och att motivationen bland individer varierar (ibid). Enligt Matti Ullah Butt et al. (2017) är vissa människor motiverade att volontärarbeta pga. sina familjemedlemmar, vänner, och människorna som lever omkring dem. De önskar att socialisera sig och få nya kontakter. Genom sitt deltagande jobbar volontärer och socialiserar med sina kamrater, i synnerhet ungdomar som tillbringar mycket tid med sina kamrater. Matti Ullah Butt et al. (2017) undersökning visar att individer ser volontärarbete som möjligheter när de vill lära sig eller förstå någonting. Dessa två motiv – lärande och förståelse – är relaterat till en individs karriär och kallas för karriärutveckling (Matti Ullah Butt et al., 2017). Ett annat perspektiv på motivation i volontärarbetet lyfts upp av Emily Rodden (2020) som menar att sann altruism, *true altruism*, inte existerar. Hon menar att när man deltar i ”altruistiska” aktiviteter får man alltid något i gengäld, till exempel känslan av prestation, känslan av att hjälpa någon, och inte minst känslan av att vara en god person. Rodden (2020) säger att humanismens tanke har sitt ursprung i en västerländsk tradition och förknippas ofta med kristna traditioner av altruism och välgörenhet. Hon menar att betydelsen av humanitär motivation ligger i att besvara frågan om varför människor ger humanitärt hjälp. Enligt Rodden

(2020) kräver en humanitär person rättigheter för andra och förväntar sig att rättigheterna ska tillämpas universellt. En sådan person känner en förpliktelse för att hjälpa och ta hand om andra i nöd. Förutsättningarna för humanitärt bistånd är andras lidande och givarens välgörenhet.

3.6 Volontärers impuls att agera

Synnove Bendixsen och Marie Sandbergs (2021) studie är baserad på etnografiskt fältarbete och kvalitativa intervjuer bland småskaliga volontärsnätverk och frivilligorganisationer i Grekland och i norra Europa, som arbetade som respons på flyktingströmmen till Europa 2015. De diskuterar hur man etnografiskt kan utforska volontärers vardagliga humanitära praktiker. De föreslår tre olika metoder av volontärarbete bland icke-professionella. Den första är krisens temporalitet vilket innebär att volontärerna drivs av en brådskande handling. Den andra är temporalitet av omsorg/vård, vilket innebär att volontärerna försöker att bedriva humanitärt arbete på fältet genom att erbjuda omedelbar materiell hjälp, till exempel näring, basvaror och duschar, samt immateriell hjälp (hopp, tro och närvaro) där de också skapar medvetenhet på sociala medier (t ex Facebook). Den tredje modaliteten handlar om eftertanke, vilket fokuserar på när volontärerna lämnar den kritiska situationen eller när migranterna flyttar utom deras räckhåll och deras förmåga att hjälpa. Volontärerna uttryckte ambivalenta känslor och rörde sig mellan tvivel och hopp om att deras närvaro hade gjort en positiv skillnad, säger Bendixsen och Sandberg (2021).

Bendixsen och Sandberg (2021) menar att volontärerna främst drivs av vad som kan beskrivas som en brådskande handling. Även Emmilie Rodden (2020) argumenterade för detta i sin artikel och säger att volontärerna bedömer att det uppstått en tidsmässig händelse eller kris och sedan som respons på den upplevda krisen beslutar sig för att ge humanitärt bistånd. Vidare beskriver Bendixsen och Sandberg (2021) att volontärerna deltar i humanitära arbete och NGO:s för att förminska gapet till avlägset lidande som de känner med andra. Bendixsen och Sandberg (2021) menar att volontärer kunde välja att bidra med pengar till NGO:s som var etablerade på fältet som en individuell handling, men de gör volontärarbetet för att minska avståndet mellan de som lider och sig själva. Bendixsen och Sandberg (2021) säger att när olika europeiska stater är ovilliga eller saknar kompetens för att reagera på situationen, då tvingas medborgare att delta i volontärarbeten. Staternas upplevda misslyckanden leder till att volontärer och humanitärismen tar på sig ansvaret själv och agerar i situationen (ibid). Enligt Bang och Ross (2009) är så kallade fritidsvolontärer personer som lägger sin tid och energi på att inte i första hand hjälpa

andra altruistiskt; de hjälper sig själva i en marknadssituation eller hjälper för ett syfte. Det kan vara något de tror på, främst för att få en fritidsupplevelse. Bang och Ross (2009) nämner också att ett flertal volontärstudier om sociala tjänster ha funnit olika motiv, såsom social kontakt, personliga intressen och känslomässiga behov.

3.7 Volontärarbete och social rättvisa

Holdsworth och Quinn (2011) menar också att det pågår olika debatter om volontärarbete i olika länder, särskilt i USA, Australien och Storbritannien. Till exempel i Storbritannien handlar debatten om den högre utbildningens syfte och roll som är mest fokuserad på forskning, kompetens och kunskap och där studenters volontärarbete har betydande politiskt stöd. I USA handlar debatten däremot om samhällstjänst, att vara en god medborgare och att främja demokrati. Holdsworth och Quinn (2011) forskning om volontärarbete visade hur volontärer inspireras av olika och komplexa motiv, och att det inte är orimligt att anta att studenter har motstridiga skäl till volontärarbete. I synnerhet kan motivationen för volontärer vara antingen personlig eller en önskan att "göra skillnad". Enligt Holdsworth och Quinn (2011) kan man hävda att principer om social rättvisa inte nödvändigtvis är en del av studenters volontärarbete och att universitet inte har ett specifikt mandat att främja social rättvisa i sina lokala samhällen. Men att ignorera hur och huruvida studentvolontärer interagerar och lär sig av missgynnade grupper kan få oavsiktliga konsekvenser för studenter och de samhällen de arbetar med.

Användbara paralleller kan göras till studentresor och volontärarbete utomlands. Studenters deltagande i volontäraktiviteter utomlands har kritiskt bedömts genom en postkolonial lins, med fokus på att jämföra fördelarna som tilldelas volontärer med den begränsade inverkan som deras aktiviteter kan ha på de samhällen som de arbetar med och/eller volontärarbetar i (ibid). Holdsworth och Quinns (2011) undersökning om studentresor har visat att många volontärscheman, *schemes*, är kortsiktiga och misslyckas med att sätta strategier på plats och att se till att de förmodade fördelarna med utlandsresor och volontärarbete faktiskt har en positiv påverkan på alla inblandade i det berörda samhället. Stödet till volontärarbetet har varit kärnan i nuvarande politiska strategier, med fokus på att främja samhällsengagemang genom socialt kapital och som svar på nyliberala välfärdsreformer, särskilt i USA och Storbritannien (ibid). Volontärarbetsutveckling i den brittiska högre utbildning kräver därför en sammanhängande vision av studenters moraliska lärande, uppkomsten av olika volontär möjligheter och olika

uppfattningar om vad volontärarbete kan åstadkomma och vem som tjänar på det. Volontärarbete accepteras alltmer som ett universalmedel för olika sociala problem menar Holdsworth och Quinn (2011). Problemet är i själva verket i vilken utsträckning individer genom sina egna former av sociala engagemang och involvering i projekt kan överskrida strukturella ojämlikheter för sig själva och andra Holdsworth och Quinn (2011).

3.8 Reproduktivt och dekonstruktivt volontärarbete

Holdsworth och Quinn (2011) menar att studenter utvecklar och reagerar på samhörighet genom volontärarbete. Volontärarbete placerar därför inte studenter utanför de samhällen där de arbetar, utan skapar inbäddade kontakter med lokala samhällen eller ger studenter empati för marginaliserade grupper. Vidare menar författarna att volontärarbete med asylsökande eller hemlösa grupper kan vara mer relaterat till studenters motivation att försöka förstå och möjligen ifrågasätta normativa ideologier och ojämlikheter, snarare än studenternas självpromotion. Holdsworth och Quinn (2011) säger att ett sätt att skapa denna koppling är genom vad Quinn (2005:5) kallar föreställt social kapital och fördelar från imaginära och symboliska nätverk. Till exempel, en persons nätverk med människor de känner får en stark symbolisk innebörd, eller så kan de bygga imaginära nätverk med människor de faktiskt inte känner, som kanske till och med är mytiska eller fiktiva, men som de känner sig kopplade till (ibid). Detta koncept möjliggör för oss att förstå hur nätverk mellan volontärer och samhällen inte behöver förstås på ett materiellt sätt. Genom volontärarbete hamnar studenter i ovanliga miljöer vilket kan utmana deras tidigare erfarenheter och uppmuntrar dem att föreställa sig ny samhörighet med andra främlingar (ibid).

Detta antyder ett annat perspektiv på de gängse manifestationerna av studenters volontärarbete, med betoning på underhållning, skaffa vänner samt skaffa färdigheter. Volontärarbete öppnar därmed upp möjligheter att skapa imaginära och generella ideal om att göra gott och göra skillnad sant skapa samhörighet, menar Holdsworth och Quinn (2011). Dessa imaginära kopplingar kan växa från materiella möten och kan främjas av kollektivt motstånd mot ojämlikhet, men i slutändan fungerar de på en symbolisk nivå i de inblandades medvetande. Holdsworth och Quinn (2011) använder ett välgrundat tillvägagångssätt för en unik teoretisk tolkning av studenters volontärarbete i sin analys, med hjälp av vad de identifierade som begreppen "reproduktivt volontärarbete" och "dekonstruktivt volontärarbete". Reproduktivt volontärarbete präglas av volontärarbete som inte ifrågasätter, utan snarare reproducerar och

förstärker befintliga maktrelationer och ojämlikheter. Dekonstruktivt volontärarbete tillåter volontäraktiviteter att avslöja maktstrukturer och ojämlikheter, som i sin tur kan skapa förutsättningar för en egen formulerad kritik. Holdsworth och Quinn (2011) hävdar att deras konceptualisering av att dekonstruera volontärarbete har stora likheter med vad som sker när en student genomgår högre utbildning och att dessa två former kan beskriva en paradoxal. Dekonstruktiva former av volontärarbete ger lärandemöjligheter som möjliggör för volontärer att dekonstruera och motstå maktstrukturer och ojämlikheter. Holdsworth och Quinn (2011) menar att vi dessutom bör ta hänsyn till hur dynamiska de här konceptualiseringarna av volontärarbete är, för att studenter ska förstå att deras volontärarbeteövertid uppvisar en del av båda. Genom samverkan med andra kan studenterna reflektera över sina erfarenheter på ett mer dekonstruerat sätt.

4. Metod, material och etik

4.1 Metod och material

Metoden som jag har valt för min undersökning är semistrukturerade intervjuer med informanter. Två typer av organisationer har använts i studien, en som arbetar på lokal nivå och en global organisation som har verksamhet utanför Sverige. Organisationerna som jag har valt har kontor i Västra Götaland och därifrån har intervjudeltagare rekryterats. Tre intervjuer utfördes fysiskt, varav en av dessa var på en offentlig plats. Resterande intervjuer utfördes digitalt utefter deltagarnas önskemål och situationer. Formen för intervjuerna bestämdes utifrån vad som var praktiskt genomförbart givet förutsättningarna. En semistrukturerad intervju är enligt DeWalt och DeWalt (2011) en intervju som genomförs med en intervjuguide, en lista med öppna frågor som är förbestämda i syfte att besvara uppsatsens syfte. Denna metod är i viss mån strukturerad då en guide inkluderades med förslag och inledande frågor som skulle användas vid behov. En formell uppsättning av frågor användes på ett öppet sätt, och resultatet blev semistrukturerade intervjuer. Det är också möjligt att i viss utsträckning frångå den förutbestämda intervjuguiden, och som forskare har man möjlighet att byta ordning på sina frågor och även möjlighet att ställa sina följdfrågor så att man får djupare svar (ibid). Denna metod valdes då jag var ute efter mer djupgående svar från deltagarna, samtidigt som ämnet fortfarande behandlades. Jag valde semistrukturerade intervjuer för att ge intervjudeltagaren möjlighet att kunna ge djupare beskrivningar och för mig att kunna ställa följdfrågor, men samtidigt utgå från förutbestämda frågeställningar och teman. Sammanlagt genomfördes fem intervjuer. Nina är i 23-årsåldern och har studerat på ett universitet i Västra Götaland. Hon hade jobbat på tre olika NGO:s, icke-statliga organisationer, i två och ett halvt år. Ivan är i 27-årsåldern har studerat på ett universitet i Västra Götaland. Han hade volontärarbetet utomlands i ett år men nu är han anställd i samma organisation. Sema är i 30-årsåldern och hade jobbat i flera olika länder, framför allt i konflikt- och katastrofsituationer. Amina är i 25-årsåldern, hade jobbat som volontär i 2 år medan hon pluggade på ett universitet i Västra Götaland. Nu är hon anställd hos en NGO i Västra Götaland. Reena är i 25-årsåldern, hade volontärarbetet i 6 månader medan hon pluggade på ett universitet i Västra Götaland.

4.2 Tillvägagångssätt för intervjuer

Jag har spelat in mina intervjuer och anteckningarna som gjordes under intervjuernas gång var korta anteckningar, *jot notes*, och varje intervju tog mellan 45 och 75 minuter. Under intervjuens gång gjorde jag om frågorna och skrev ner lite fler frågor så att jag kunde få mer och djupare svar och information. En del frågor fanns med genom alla intervjuer, för att möjliggöra jämförelse. Andra frågor utvecklades utifrån intervjuarbetet. Intervjuerna inleddes med inledande frågor, där frågorna var öppna och intervjupersonerna fick beskriva sina upplevelser. Jag spelade in intervjuerna med mobilen för att det var enkelt för mig och för att möjliggöra att ta anteckningar. När intervjupersonerna tappade tråden återtog jag deras fokus med hjälp av intervjuguiden och följdfrågor. Totalt intervjuades fem personer. Alla informanterna kände sig bekväma att dela med sig av sina upplevelser. Efter fältarbetet transkriberades alla intervjuer och materialet kodades utifrån återkommande svar och teman, allt för att skapa en överblick över materialet. Transkriberingsprocessen bestod av en initial kodning och uppfattning av intervjupersonernas svar och åsikter. Under detta stadium upptäckte jag flera mönster och antecknade dessa. Under andra genomlysningen lyssnade jag en gång till för att se till att materialet transkriberades korrekt. Detta skapade en översiktlig bild av teman. Huvudteman delades även upp i sub-teman. Under processen av läsning och återläsning, lyssning och återlyssning av datan, valdes teorierna utifrån materialet för att på bästa möjliga sätt analysera de teman jag hittat. Jag intervjuade fem personer och kan inte dra några generella slutsatser utifrån intervjuerna. Resultaten ger, trots de få intervjuerna, en fördjupad inblick i ämnet och förväntas bidra till liknande studier inom forskningsområdet.

4.3 Urval

För att genomföra denna studie och skapa dynamik och bredd i materialet kring frågan om motivation har jag valt två olika typer av organisationer och jag fokuserar dels på de som jobbar inom Sverige och dels på de som jobbar eller har jobbat utomlands, på lokal nivå eller global nivå. Urvalet rekryterades genom uppsatshandledare samt klasskamrater via sociala medier (Facebook), och snöbollsurval. Denna process var tidskrävande då intervjudeltagarna var svåra att få tag på. Sammanlagt fick jag kontakt med fem intervjudeltagare.

4.4 Etik

Studien har anonymiserats, vilket innebär att informanternas identitet inte kommer att röjas. Informanternas namn har anonymiserats och i uppsatsen har varje intervjudeltagare fått en pseudonym som kommer att användas i analysen. Personliga känslor och detaljer har utelämnats för att bibehålla anonymiteten. Information om vilken organisation informanterna jobbar inom har anonymiserats för att läsare inte ska kunna identifiera studiedeltagarna (Vetenskapsrådet, 2017). Detta har gjorts för att uppfylla konfidentialitetskravet, och all information som kan kopplas till individen har exkluderats från analysen (Vetenskapsrådet, 2017). Informationskravet har uppfyllts genom att varje intervjudeltagare har informerats om uppsatsens syfte och genomförande via mejl, telefon och sociala medier innan intervjuerna genomfördes (ibid). Alla intervjudeltagare samtyckte muntligt till att delta i denna uppsats, vilket uppfyller samtyckeskravet (ibid). Intervjudeltagarna får även ta del av uppsatsens information för att försäkra dem om att all information som har presenterats stämmer överens med deras uppfattningar. Deltagarna informerades om att de när som helst kunde avbryta sitt deltagande i studien. Jag var noga med att muntligt informera deltagarna om deras anonymitet och frågade dem om deras samtycke för inspelning och anteckningar, vilken samtliga deltagare samtyckte till.

5. Resultat och analys

5.1 Volontärers motivation och världsbild

De volontärer jag har intervjuat ser främst på humanitärt bistånd utifrån sina egna motiv, vilket kan kopplas till flera orsaker. Flera av dem försvarar sitt förhållningssätt utifrån vad de uppfattar som ett inneboende värde i mänskligt liv, även om olika individer kan ha olika skäl eller motiv för att göra samma volontärbete. I min undersökning har jag identifierat volontärernas motivation som en kombination av altruism, vilket förklarades som att hjälpa de mindre lyckligt lottade eller göra gott, och personlig utveckling, vilket förklarades som att få möjligheten att skaffa ny erfarenhet och kunskap, att lära sig något nytt, samt att få en bra framtid och att utvecklas som individ.

5.1.1 En kombination av former av altruism

De volontärer som hade arbetat i Globala Syd angav som motiv en kombination av olika former altruism. Detta kan förstås och fördjupas med hjälp av den så kallade sexfaktorsmodellen av Matti Ullah Buttet et al., (2017). Författarna menar att volontärer i själva verket drivs av en kombination av olika faktorer. Ett exempel är Nina som är i 23-årsåldern och har studerat på ett universitet i Västra Götaland. Hon har jobbat på tre olika NGO:s, icke-statliga organisationer, i två och ett halvt år. Nina berättar om sina motiv i att delta i volontärbete:

Jag visste att jag ville ha ett långtgående volontärbete. När jag växte upp så var jag med om jobbiga grejer och fick väldigt bra hjälp i de senaste åren av mitt liv. Jag ville ge tillbaka till samhället för att samhället har gett mig många förutsättningar. Min kraft är att hjälpa människor i utsatta situationer, då kände jag att jag ville ge tillbaka. Jag har vuxit som människa, har blivit bättre på att lyssna, få fjärilar i magen när jag hjälper någon, det känns bra liksom, ja, jag mår bra när jag hjälper andra.

Nina är ett exempel på att volontären drivs av en kombination av olika altruistiska motiv. När hon hjälper andra människor hjälper hon sig själv samtidigt; hennes sociala relationer och förhållanden kan stärkas till andra människor. Samtidigt, genom att hjälpa, bearbetar hon sitt förflutna (Matti Ullah Buttet et al., 2017). Hon berättar att hon får en känsla av glädje, hon stärker självkänslan, hon får personlig tillfredsställelse, hon utvecklas som individ och hon lär sig nya färdigheter och lägger märke till nya styrkor hos sig själv. Hennes känslomässiga behov uppfylls också med volontärbeten. Bang och Ross (2009) nämner också att volontärernas

motivation grundas i teorier om altruism och osjälviskhet och den ursprungliga motivationen är ofta att volontärer vill hjälpa andra. Ninas erfarenheter kan förstås utifrån det som Rodden (2020) påpekade, nämligen att sann altruism "true altruism" inte existerar och när man deltar i "altruistiska" aktiviteter får man alltid något i gengäld: till exempel känslan av prestation, känslan av att hjälpa någon och känslan av att vara en god person. Rodden (2020) säger att humanismens tanke har sitt ursprung i en västerländsk tradition och förknippas ofta med kristna traditioner av altruism och välgörenhet. Rodden (2020) menar vidare att betydelsen av humanitär motivation ligger i att besvara frågan om varför människor ger humanitärt hjälp. Enligt Rodden (2020) kräver en humanitär person rättigheter för andra och förväntar sig att rättigheterna ska tillämpas universellt. En sådan person känner en förpliktelse för att hjälpa och ta hand om andra i nöd. Förutsättningarna för humanitärt bistånd är andras lidande och givarens välgörenhet. Detta kan exemplifieras av Semas drivkrafter. Hon är i 30-årsåldern. Hon har jobbat i flera olika länder, framför allt i konflikt- och katastrofsituationer. Hon berättar om sitt rättvisepatos och hur hon försöker göra gott, samtidigt som hon betonar den komplexitet som volontärbete innebär:

Det började nog med egentligen när jag var ganska ung. Jag tyckte världens orättvisor berörde mig väldigt starkt och jag tyckte det var så fruktansvärt orättvist. Jag växte med otroligt starkt rättvisepatos på nåt sätt och det var det som var min motivation ursprungligen. Att gå ut och jobba med denna motivation funkar till en viss del men det tar slut lite grand för att världen är så otroligt komplex. Jag tror att från början så var det, det var väldigt mycket idealism och jag ville ut och hjälpa världen, allt sånt där. Idealismen hade ingen plats där. Det handlar om hur man strukturerar allt detta. Man gick bort från idealist/idealismen på något sätt och fick lära sig vad innebär det att sätta upp och organisera ett flyktingläger för hundratusen personer, Det handlade om att välja plats, med att strukturera tillgång till mat, vatten och säkerhet.

Volontären Sema uttrycker sina humanitära drivkrafter samtidigt som hon betonar komplexiteten med volontärbete i globala Syd. Hon berättar också att hon känner en skyldighet mot de människor som levde i ett orättvist samhälle i globala syd, där hon arbetade. Hon sympatiserade med dem hon mötte och krävde rättvisa för dem, och säger att hon är uppväxt med ett starkt rättvisepatos. Rodden (2020) menar att en humanitär person kräver rättigheter för andra och förväntar sig att rättigheterna ska tillämpas universellt, men detta visade sig komplicerat när Sema arbetade i flyktingläger. När hon var på plats och såg hur det

såg ut i praktiken, då insåg hon att världen inte var som hon föreställt sig, den var mycket mer komplex och svårgenomtränglig. Rodden (2020) menar att volontärer visar en känsla av skyldighet och omsorg för andra människor. Författaren menar att välgörenhetsarbete kan framkalla en känsla bland volontärer att gå med i ett gemensamt socialt kontrakt för att rätta till statens orättvisor, ojämlikheter och i vissa fall misslyckanden. Genom sitt deltagande visar volontären på humanitära och altruistiska angelägenheter och frågor (Matti Ullah Buttet et al., 2017). Dessa måste dock förstås utifrån en ofta komplex verklighet där volontären ofta ställs inför praktisk problemlösning, vilket Semas volontärarbete är ett exempel på. Det belyser samtidigt det komplexa i begreppet altruism.

5.1.2 Brådskande handling som drivkraft och volontärers impuls att agera

Ivan, som är i 27-årsåldern, har studerat på ett universitet i Västra Götaland. Han har volontärarbetet utomlands i ett år men nu är han anställd i samma organisation. Hans respons på den upplevda flyktingkrisen 2015 och motiven att ge humanitära hjälp var flera:

Det som motiverade mig var min bakgrund eftersom jag är själv flykting. När folk började komma 2015 via grekiska öar och många dog på medelhavet, då kände jag att jag ville hjälpa till och göra någonting, för att jag själv flydde från kriget och det var det som motiverade mig. Det gav mig glädje, lättnad och energi som jag sällan har känt förut. Jag kände att jag var meningsfull och att jag gjorde ett meningsfullt arbete som tillfredsställde mig. Jag hjälpte till med att dela ut vatten om de var törstiga, jag delade ut mat om de var hungriga eller gav flyktingar skor om de saknade. Det kunde vara att sprida information. Det har skapats en kaotisk situation på väldigt många olika gränser, myndigheter och hjälporganisationerna var inte förberedda och volontärerna tog väldigt stort ansvar. Det var vi som samlade pengar för att kunna dela ut för nödställda, hjälpa till på olika sätt, när familjer splittrades till exempel, vi gjorde räddningsarbete på havet, vi hjälpte människor med kontakt med olika myndigheter. Jag startade en Facebook sida, jag la ut bilder och videos. Inte allt, för att vissa saker var för hemskt att lägga ut.

Ivans motivering är i det här fallet hans egen bakgrund som flykting, han känner medlidande med andra flyktingar. Han ville hjälpa andra flyktingar i nöd och i samma situation som han själv upplevde. Såsom Rodden (2020) nämner skulle volontären kunna bidra med pengar istället

för att åka ner själv, men volontären åker också ner till platsen för att känna lättnad. Matti Ullah Buttet et al., (2017) hävdar att volontärer i själva verket minskar lidandet för sig själva genom att hjälpa andra och genom att fokusera på humanitära och altruistiska frågor. De menar att altruism inte finns som en osjälvisk handling och att hjälpa andra innebär att hjälpa sig själv. Volontären Ivan ville engagera sig och ville vara ute på fält med flyktingar för att hjälpa dem direkt på plats. Enligt Bendixsen och Sandberg (2021) försöker volontärer ofta bedriva humanitärt arbete på fältet genom att erbjuda omedelbar materiell hjälp och skapa medvetenhet på sociala medier. Genom sin insats och brådskande handling ville Ivan hjälpa migranterna på olika sätt materiellt, samt minska lidandet både för andra och för sig själv. Ivan påpekar också att "volontärerna tog väldigt stort ansvar". Bendixsen och Sandberg (2021) säger att när olika europeiska stater är ovilliga eller förefaller sakna kompetens för att reagera på en flyktingsituation upplever sig medborgare tvingade att delta i volontärarbeten. Staternas misslyckanden leder till att volontärer med fokus på humanitärism tar ansvaret på sig själva och agerar i situationen.

Bendixsen och Sandberg (2021) har visat att när volontärerna lämnade den kritiska situationen på plats, kände de ambivalenta känslor huruvida deras insats och närvaro hade gjort en positiv skillnad. Ivan kände framförallt lättnad. Han kände att han gjort ett meningsfullt arbete som tillfredsställde honom och som han sällan känt förut. Ett vanligt motiv för volontärarbete är att volontärer vill hjälpa andra och göra någonting som upplevs som bra för andra. I gengäld får volontärerna tillfredsställelse och erfarenheter. De känner meningsfullhet, de utvecklas som individer, de utforskar olika förmågor hos sig själva och känner att de har bidragit med något gott till andra. Därmed blir det tydligt, som Rodden (2020) betonar, att det inte finns någon sann altruism. När man deltar i "altruistiska" aktiviteter får man alltid något i gengäld.

5.1.3 Personlig utveckling och volontärarbete

De volontärer som jag har intervjuat motiveras också av personlig utveckling. Det innebär att volontärer väljer utifrån sitt egenintresse vilka organisationer de vill arbeta för, vilka ämnen och områden de vill arbeta med, och vilka frågor de är intresserade av. De väljer också medvetet när det gäller framtida karriär. Enligt Matti Ullah Buttet et al. (2017) är vissa människor motiverade att volontärarbeta och påverkas av sina familjemedlemmar, vänner, och människorna som lever omkring dem. Volontärarbetarna önskar också att socialisera sig och få nya kontakter. Genom sitt deltagande jobbar volontärer och socialiserar med sina kamrater, i

synnerhet ungdomar som ofta tillbringar mycket tid med sina kamrater. Matti Ullah Buttet et al. (2017) undersökning visar att individer ser volontärarbete som möjligheter när de vill lära sig eller förstå någonting. Dessa två motiven, lärande och förståelse, är relaterade till en individs karriär och karriärutveckling.

Amina som är i 25 årsåldern, har jobbat som volontär i 2 år medan hon pluggade på ett universitet i Västra Götaland. Nu är hon anställd hos en NGO i Västra Götaland. Hon berättar om sitt ursprungliga motiv till att delta i organisationen:

Jag började som volontär här på denna NGO:n för att jag ville göra det bättre för unga men jag ville det också för mig själv. Alltså jag ville vara med, att se hur det funkar på organisationen, lära mig mera och knyta kontakter. Lite längre långsiktigt så var det lite som jag vill ju börja, liksom engagera mig i en organisation som jag i framtiden skulle kunna tänka mig att jobba med. Det ledde ju fram till det här jobbet för mig, så att det var ju lite så också. Flera i min klass var frivilliga... [och arbeta här]. så det var väldigt enkelt för mig att börja för att jag kände redan många som var engagerade. Det är ju också roligt nu när jag jobbar här, jag har ju fortfarande kontakt med frivilliga via jobbet.

Volontärens motiv för att delta i en NGO inom Sverige kan handla om att skaffa erfarenhet och ett socialt nätverk. Arbeten inom denna organisation förväntas gynna Amina i framtiden i hennes karriär. Det förväntas i sin tur leda till att hon har en större chans att lättare komma in på arbetsmarknaden. I Aminas fall har hon redan kunskap om organisationen och de som arbetar där. Hon kan genom sitt volontärarbete socialisera sig med sina vänner och utveckla nya vänskaper. Aminas exempel visar hur volontärarbeten kan vara en möjlighet och väg till personlig utveckling samt till karriärutveckling. Reena som är i 25 årsåldern, hade volontärarbetet i 6 månader medan hon pluggade på ett universitet i västra Götaland. Nu är hon anställd i samma NGO som Amina. Hennes motivering att arbeta på denna NGO var också kopplat till karriär och personlig utveckling:

Jag hade vänner som hade varit engagerade inom organisationen. Så från början ville jag också göra någonting för att stärka mitt cv alltså, det är viktigt att ha nån form av praktisk erfarenhet. Jag tror att till en början så var det mycket att så här jag vill se till att kunna få jobb i framtiden. Jag tyckte organisationen verkade intressant. Det visade

sig att de sökte personer och samordnare, det var min kompis som berättade att de sökte personal och att hon visste att jag tyckte om den här verksamheten. Det är ju absolut en anledning till att jag jobbar här nu.

Volontären Reenas motivering att delta i en NGO inom Sverige handlade om att skaffa erfarenhet, kunskap och förbättra sitt CV. Det var viktigt för att hon skulle kunna få jobb i framtiden, och en anställning. Volontärarbete uppfattades som en bra möjlighet för att kunna lära sig nya färdigheter och utveckla nya styrkor hos sig själv. Adams et al., (2019) menar att entreprenöriell identitet (*entrepreneurial self*) påvisar en tendens att utveckla sig själv som en produkt eller varumärke, som svar på den sociala och ekonomiska marknadens efterfrågan. Enligt det nyliberala samhällssystemet måste individen anpassa sig själv efter marknadens krav, framstå som ett varumärke och ständigt utveckla sig själv som ett pågående projekt (ibid). Enligt Adams et al. (2019) vilar ett stort ansvar på individens axlar inklusive förmågan att uppnå kärlek, familj, hälsa, utbildning, individuell tillväxt och personlig uppfyllelse (ibid). Volontärarbetet kan stärka detta varumärke. Volontärarbete är ett väl fokuserat motiv för många studenter säger Matti Ullah Butt et al., (2017). Såsom Adams et al., (2019) nämner innebär det också att individen skall anpassa sig efter marknadens krav och ständigt utveckla sig själv som ett pågående projekt. Utifrån detta perspektiv är det altruistiska idealet starkt nedtonat på bekostnad av ett fokus på den egna karriären och det egna, ständigt föränderliga, varumärket.

Utifrån dessa volontärers berättelser går det att urskilja olika motiv för volontärarbete. Motiveringen till volontärarbete inom Sverige har ofta med volontärernas framtida karriär att göra och mindre med altruistiska motiv. Volontärarbete inom Sverige underlättar för volontärer att lättare komma in på arbetsmarknaden och det kan leda till vidare anställning. Volontärarbete bidrar till att personer utforskar olika karriäralternativ, förbättrar sitt CV, skaffar nya färdigheter, får nya kunskap och förståelse för organisationer. De får även lära sig om sig själva. De upptäcker nya styrkor hos sig själva. Volontärarbete i Sverige ses som en bra chans att utvecklas, både som individ och karriärmässigt.

5.2 Volontärernas reflektioner kring volontärarbete i ett vidare perspektiv

Flera av de volontärer som jag har intervjuat är universitetsstudenter som volontärarbetade vid sidan av sina studier och fick senare anställning via volontärarbeten. Såsom Holdsworth och Quinn (2011) nämner motiveras volontärarbete med att studenter ska kunna få erfarenheter, nya färdigheter samt anställningsmöjligheter, och det ska vara lätt att komma in på arbetsmarknaden. I detta kapitel kommer jag att analysera vad volontärarbete innebär för studentvolontärerna själva i ett vidare perspektiv, samt vad de anser om de samhällen som de arbetar med. Vad studentvolontärer själva tänker över sina erfarenheter och vad de ville åstadkomma med sina engagemang är viktigt för att få en tydligare helhetsbild av fenomenet.

5.2.1 Utmaningar med volontärarbete

Nina berättade att hon med sin insats ville hjälpa och förbättra för andra missgynnade sociala grupper. Sedan ville hon fortsätta jobba på en av dessa organisationer efter examen. Nina var även uppmärksam på begränsningarna över vad hon skulle kunna uppnå som volontär. Hon beskriver sina erfarenheter på organisationer som hon ser som utmanande:

Jag volontärarbetar med utsatt grupper, papperslösa migranter och asylsökande. Jag hjälper dem som medmänniska, lyssnar på dem och kan även hjälpa dem med rättsprocessen, hur allt fungerar om de behöver hjälp och stöd. De behöver professionell hjälp eller kontinuerlig hjälp, men jag är på en volontärbasis och önskar jag kunde göra mera. Som stödperson kunde jag prata med samordnaren eller psykologen. Jag försökte säga vad jag vill att de ska bli bättre på, det finns ett stort migrationsproblem i Sverige. Man ska kunna finnas där och stötta de utsatta. Jag har stött på hinder när det kommer till det. Jag är från en mångkulturell familj och eftersom jag själv är uppväxt i en annan kultur kan man känna samhörighet, man kan förstå andra bättre, som är från andra kulturer. Men samtidigt blir jag arg, personerna har blivit utsatta för olika grejer och det är jättefint att jag kan finnas där och samtidigt önskar jag att samhället kunde göra mer för dem, för att jag inte skulle behöva finnas där för dem.

Ninas mångkulturella bakgrund bidrar till att hon har bättre förståelse för och känner samhörighet med dessa grupper, säger hon. Hon berättade att om samhället hade tagit sitt ansvar då skulle hon inte behövas som volontär och reflekterar över sin bristande förmåga att göra

förändringar i samband med bredare socioekonomiska frågor. Nina är lika medveten som Amina om den sociala klyftan mellan sig själv och de missgynnade individer och grupperna hon möter, men tänker också på vad som kan göras för att stötta dessa utsatta människor. Nina beskrev också hur hon upplevde upplevelsen som mycket isolerande för att hon kände att hon inte hade någon kontroll över vad som hände med utsatta människorna. Ninas berättelse ger oss insikt i utmaningarna kring hur studenter kan delta i samhällstjänst Holdsworth och Quinn (2011). Genom att inse gränserna för vad hon klarar av, och reflektera över volontär-klientmötet i ett bredare perspektiv samt hennes individuella brist på kontroll och ibland maktlöshet, motstånd och övervann Nina tendensen till vad som kan beskrivas som reproduktivt volontärarbete.

Det innebär volontäraktiviteter som inte ifrågasätter utan reproducerar och förstärker befintliga maktrelationer och ojämlikheter. Dessa placerar volontärer som en räddare som på egen hand kan rädda andra människor, vilka uppfattas som bristfälliga och hjälplösa (Holdsworth och Quinn (2011). Volontärarbetet hjälper henne att dekonstruera hennes privilegium som student och sin omgivning (Holdsworth och Quinn (2011). Hon kände tvivel på grund av omfattningen av de sociala problem som hon stod inför som volontär och hon saknade resurser för att bemöta dessa problem (Holdsworth och Quinn (2011). Som Marullo och Edwards' (2000) hävdade att välgörenhetsarbete som inte vägleds av värderingar om social rättvisa kommer att reproducera orättvisa strukturer och misslyckas i längden. Det är särskilt viktigt för att undvika att studentvolontärer ser på sociala ojämlikheter som något normalt och att sociala orättvisor därmed i förlängningen kan reproduceras och förstärkas (ibid).

Ninas erfarenhet följer Marullo och Edwards' (2000) *cautionary note about "doing the wrong thing* genom samhällstjänsten, men som en isolerad volontär hade Nina inte resurserna att möta situationen. Enligt Holdsworth and Quinn (2011) kan motivationen för volontärer vara antingen personlig (t ex att öka sin anställningsbarhet) eller en önskan att "göra skillnad". Holdsworth och Quinn (2011) menar att volontärarbete med asylsökande eller hemlösa grupper kan vara mer relaterat till studentvolontärers motivation att försöka förstå och möjligen ifrågasätta normativa ideologier och ojämlikheter, snarare än studenternas självpromotion. Ninas ursprungliga mål är att "göra skillnad", hjälpa och förbättra för andra missgynnade sociala grupper. Hon är inte volontär endast för att öka sin anställningsbarhet. Nina vill först och främst åstadkomma förbättring för utsatta människor genom att delta i volontärarbeten.

5.2.2 Betydelsen av rätt kompetens och tillit

Amina berättade att hon ville bidra med att ”göra gott”, att göra det bättre för barn och ungdomar, men främst för sig själv. Hon ville se hur det fungerar i organisationer samt lära sig mer. Medan hon pluggade på universitet behövde hon erfarenhet och ett socialt nätverk att underlätta för henne att komma in på arbetsmarknaden, och det passade in i hennes framtida karriärplaner. Hon berättade att hon fick möjlighet att göra praktik på organisationen i några veckor. Sedan fortsatte hon arbeta som volontär i samma organisation, vilket ledde till vidareanställning efter examen. Amina berättade att det var väldigt kul och viktigt och hon njöt av denna erfarenhet samt fick möjligheten att arbeta med bland annat ungdomar och en stödchatt för barn och unga upp till 25. Amina berättar om sina upplevelser och aktiviteter:

Visa unga mådde väldigt dåligt och loggade ut efter ett tag och vi hade ingen kunskap i hur man möter barn och unga. Ibland kommer det ganska svåra och allvarliga saker vilket gjorde att det var väldigt svårt att möta det, man fick ganska mycket skuldkänslor. Unga loggade ofta bara ut och förklarade inte varför de loggar ut. Då kan det vara att man kände att man hade skrivit någonting fel eller sagt någonting tokigt eller så, man la mycket på sig själv. Då känner man kanske att man hade misslyckats i det. Sen hade vi också en uppgift att, eller våran roll som frivillig var att försöka få dem som skulle in till oss att hjälpa dem med självhjälp. Alltså få dem att vända sig till kanske Bris eller vända sig till en ungdomsmottagning eller till någon, eller vända sig till professionella, även om de sa att de inte ville det. Vår roll var liksom att bara finnas där och lyssna. Vi kunde inte göra så mycket mer.

Amina har reflekterat över hur hon känner sig misslyckad, skyller på sig själv när unga utan anledning loggar ut, och säger att hon saknar rätt utbildning för att kunna hjälpa dessa unga. Hennes position är bara att lyssna och ”finnas där” eller informera unga att vända sig till ungdomsmottagningen eller Bris. Hon kunde inte göra mer. Enligt Holdsworth och Quinn (2011) saknar volontärer ofta rätt kompetens eller redskap för att kunna hjälpa de missgynnade grupperna på rätt sätt, även om de har till uppgift att hjälpa dem. Amina känner distans mellan sig själv och dem hon arbetar med och ser problem med att ungdomar som vänder sig till organisationen eller volontären för hjälp saknar tillit. Exemplet med Amina visar att volontärer och unga i detta fall inte byggt en tillräcklig stark tillit. Det krävs tillit mellan båda parter, och

inom organisationer och institutioner för att kunna samarbeta mot samma mål (Siisiäinen 2000). Enligt Rothstein (2003) är nyckelelementet i socialt kapital tillit. Om en grupp saknar förtroende för en annan är det meningslöst att samarbeta, därför att låg tillit leder till en social fälla då människor avstår att samverka, även om alla har nytta av det (ibid). Ömsesidighet och förtroende spelar en viktig roll när det gäller att skapa socialt kapital, i detta fall social tillit (Huu Anna och Mai Phuonga 2021). Om volontärer är villiga att hjälpa till men saknar rätt kunskap och hjälpsökande saknar tillit är det meningslöst att samarbeta, även om målet är samma. I Aminas fall visar det sig vara de hjälpsökande ungdomarna som saknar tillit. Från Aminas berättelser förstår vi också att även om hon vill åstadkomma förändring och vill förbättra för de unga som söker hjälp hos organisationen kan hon inte göra detta utan rätt kompetens och tillit. Hennes roll handlar i vissa fall om att bara finnas där och lyssna. I dessa fall kunde hon inte göra så mycket mer. Det visar sig att en förbättring som hon åstadkom rörde henne själv. Hon fick vidareanställning och hennes egen socialt kapital höjdes.

5.2.3 Volontärarbetets överraskande fördelar och vinster

Reena som hade volontärarbetat i 6 månader medan hon pluggade på ett universitet i västra Götaland, berättar att från början ville hon skapa en större chans att få jobb och skaffa någon form av praktisk erfarenhet. Hon ville också skapa sociala nätverk, stärka sitt CV och en förbättring av den framtida karriären. Reena ville, precis som Amina, göra något bra som hon brydde sig om. Men sedan insåg hon andra fördelar med volontärarbete som överraskade och gynnade henne ännu mer:

Jag förstod hur roligt och hur givande volontärarbetet var och hur lärorikt det var, sen fattade jag alla andra bra grejer som kom med. Det är också stärkande tycker jag alltså, och liksom du blir stark som person och liksom förstår din egen förmåga att så här, oj jag kan göra de här sakerna. Jag tycker man växer som människa. Det känns som ett bra sätt att spendera sin tid, alltså att ge tillbaks, gör någonting som inte är för dig själv, inte alltid i alla fall. Jag lärde mig också mycket av hur man kan hantera olika typer av ämnen. Exempelvis om det är självmordstankar eller om det är ätstörningar och så fick man ändå känna att man lärde sig väldigt mycket av hur man kan möta olika människor som mår dåligt. Sen lärde jag mig massa andra saker, alltså så här rent hur det är att vara engagerad ideellt i en förening för att jag inte visste jättemycket innan. Jag lärde mig mycket omkring det och sen trivdes jag väldigt bra inom liksom den här

organisationen, med frivilliga gruppen och det var väl också därför som jag sökte till styrelsen sen så jag satt i styrelsen i ett år. Samtidigt som jag var verksamhetsledare.

Reena har byggt ett gediget socialt kapital genom volontärbetet och volontärbetet har hjälpt henne mycket både individuellt och karriärmässigt. Att vara studentvolontär kan ge kompetens och en högre grad av anställbarhet. Det ger också nöje och en stimulerande upplevelse, en möjlighet för att få vänner, såväl som att skapa en känsla av medborgerlig plikt och ansvar hos studenter (Holdsworth och Quinn 2011). Att se på studenter som mottagare av nya färdigheter och ökad anställningsbarhet, snarare än bidragande och lärande om principer för social rättvisa, väcker frågan om hur studentvolontärer lär sig att bidra till de samhällen där de arbetar frivilligt (ibid). Enligt Bourdieu (1986) kan den här samhällsservicen bäst tjäna dem som är volontärer, snarare än dem som är avsedda att dra nytta av samhällstjänsterna. Volontärbete generellt sett betraktas som "good thing to do" men till vilket pris frågar sig Holdsworth och Quinn (2011). De menar att problemet i själva verket är i vilken utsträckning individer genom sina egna former av engagemang och egna projekt, "their own social capital-building projects", kan överskrida strukturella ojämlikheter för sig själva och andra. Holdsworth and Quinn 2011 säger att studentvolontärbete alltmer framställs som en "win/win"-aktivitet som alla vinner på och som automatiskt gynnar de olika samhällena som är involverade. De menar dock att istället borde volontärbete bidra med principer om social rättvisa. Det blir ofta en "win" endast för volontärer och inte för de missgynnade sociala grupper som de arbetar med, både på hemmaplan och i globala syd. Både Reenas och Aminas eget sociala kapital höjs genom volontärbeten. Volontärbetet gör här mer nytta för volontärerna än för att bidra till ökad social rättvisa i samhället (Holdsworth och Quinn 2011).

5.2.4 Volontärbete utomlands och dess arbetssätt och uppbyggnad

Sema och Ivan beskriver sina erfarenheter och upplevelser kring volontärbete utomlands och dess arbetssätt, samt vad de själv anser gällande möjliga förbättringar och förändringar. Sema säger:

Asså du vet, det här kommer låta väldigt absurt, men det finns ett namn för det "cirkus". Som sagt väldig många oerfarna unga kommer till syd för att jobba i internationellt hjälparbete, och ungefär 70 och 80 procent gör det en gång, sedan kommer de aldrig tillbaks. Och de som jobbar med det, det låter hemskt att säga det, men för dem är det

som en karriär. Vi har en Humanitär Arkitektur som är en struktur och folk gör karriär inom detta och vi kallar det för cirkus eller industri för att vi åker runt, för att du är aldrig på samma ställe och hela tiden kommer nya humanitära grupper och katastrofer. Du måste verkligen tro på det du gör och att du verkligen vill hjälpa människor, så att på så sätt så är det en stor skillnad och du måste ha passion för det de gör. Mycket känslor hos många och jättemånga som inte kan hantera det. Jättemånga som du vet bara på dag 7 åker hem igen och kommer aldrig tillbaka. Jag tror att grunden är att ha passion för det du gör och om du inte är där för att göra skillnad så då är du på helt fel jobb. För att det är svårt, det är utmanande, det är mycket känslor, mycket gråt, mycket glädje och du måste ha en stark drivkraft att vilja göra skillnad. För att kunna vara i den typen av arbete. Det inte är ett jobb som du bara går och jobbar och gör din dag utan du måste verkligen ha hela hjärtat med dig.

Vi kan tolka Semas berättelser som att volontärsindustrin är ett nytt sätt för västvärlden att kommersialisera människor i utvecklingsländer. Förr i tiden hämtades till exempel råvaror, bomull, slavar, arbetskraft från kolonier, enligt Loomba (2015). På samma sätt använder volontärerna utvecklingsländerna för att skaffa sig erfarenhet och öka anställningsbarhet. Holdsworth och Quinn (2011) visar hur volontärer inspireras av olika och komplexa skäl, i synnerhet kan syftet för volontärer vara antingen personlig, t ex att öka sin anställningsbarhet och karriär, eller en önskan att "göra skillnad". Ofta sammanfaller båda dessa i studenternas berättelser. Det kan verka som att kolonialismens tid är över, men hela världen är postkolonial, enligt Loomba (2015). Ett land kan vara både postkolonialt (formellt oberoende) och neokolonialt (stå kvar ekonomiskt eller kulturellt beroende) samtidigt. Georgeou och Haas (2019) menar att förhållandet mellan det globala norr och det globala syd, *North–South*, är ett viktigt forskningsområde då det ofta representerar unga människors första kontakt med fattigdom i syd. Det är en upplevelse som formats av, och kan forma, deras världsuppfattning. Såsom framtida beslutfattare, affärsmän och arbetare, bär ungdomar från det globala norr strukturen av framtida maktrelationer inom sig, åtminstone när det gäller hur de ser på fattigdomsproblem (ibid). Matti Ullah Butt et al. (2017) undersökning visar att individer ser volontärarbete som möjligheter när de vill lära sig eller förstå någonting. Studenternas berättelser tyder på att utlandsvolontärer ofta, åtminstone delvis, ser volontärarbete som ett sätt att skaffa erfarenhet för karriären, utforska sin egen styrka och möjlighet, att skaffa sig nya upplevelser och att få

kompetens och genomgå utbildning (Matti Ullah Buttet et al. 2017). Enligt Seemas berättelse är volontärers skäl att delta i volontärarbete utomlands relaterat till karriär och har ofta i mindre utsträckning att göra med att göra skillnad eller förbättra för de samhället och de människor som de arbetar med. Holdsworth och Quinn (2011) menar att volontärarbete ska gynna de samhällen som volontärerna arbetar med, och inte enbart volontärerna själva. Seemas berättelse visar att volontärer som är engagerade i volontäraktiviteter utomlands ofta är där för att göra karriär, och inte för att göra skillnad för andra missgynnade sociala grupper eller samhället. Ivan ville åstadkomma en förbättring med sitt engagemang för de flyktingar som han jobbade med på den grekiska ön i Medelhavet, då han delade ut mat, rent vatten och gav akut hjälp. Han mår själv väldigt bra när han kan hjälpa andra människor, säger han. Han är lyckligast när han får andra att må lite bättre. Men när han var ute på fältet blev han deprimerad och mårde dåligt efteråt:

Vi hade ingen utbildning, vi fick ingen hjälp med samtal efteråt, ingen fick någon terapi, många volontärer gick in i väggen, lämnade jobbet och blev sjukskrivna. Många av oss mårde dåligt efter ett tag för att vi hade ingen utbildning du vet, jag menar vi såg döda människor över allt, kvinnor och barn som var skadade, hungriga, det var väldigt svårt...vi visste inte hur vi ska hantera det liksom. Det förändrade mitt liv totalt, jag har blivit en helt annan människa för att jag var iväg på volontärarbete utomlands. Jag lärde mig mycket om mig själv men jag har också lärt mig att ta hand om mig själv och tänka på mig själv mer än tidigare. Det är viktig att hjälpa andra, men för att kunna hjälpa andra måste man själv må bra och vara stabil.

Ivan beskriver hur volontärverksamheten sköttes dåligt och gruppen hade inte rätt kompetens och utrustning för att genomföra sitt volontärarbete. Å ena sidan beskriver han att volontärerna inte fick något stödsamtal efteråt eller någon terapi. Det ledde till att många av volontärerna slutade och sjukskrev sig och mårde dåligt efteråt, och gick in i väggen. Volontärerna visste inte hur skulle de hantera sina upplevelser. Å andra sidan upplevde han sig själv som en helt en annan person och det förändrade honom totalt. Både Seema och Ivan uttrycker missnöje med volontärverksamheter och organisationernas arbetssätt. Holdsworth och Quinns (2011) undersökning om studentresor har visat att många volontärscheman, *schemes*, är kortsiktiga och misslyckas med att sätta strategier på plats och att se till att de förmodade fördelarna med utlandsresor och volontärarbete faktiskt har en positiv påverkan på alla inblandade i det berörda

samhället. De menar att volontärverksamheter behöver utveckla strategier som skall hjälpa och gynna både studentvolontärerna och de samhällen som de deltar i. Ivans erfarenheter visar på vikten av det som Holdsworth och Quinn (2011) föreslår: serviceinläring som innehåller principer för social rättvisa. Då räcker det inte att bara skicka ut studentvolontärer i samhällen och till okända miljöer. Universiteten och samhällen har en plikt att förvandla volontärarbete till en värdefull lärande upplevelse, enligt Holdsworth och Quinn (2011). Holdsworth och Quinn (2011) hävdar att volontärarbete lyfter viktiga epistemologiska utmaningar.

För att förstå den sociala värld som volontärer engagerar sig i behövs bättre kunskap och bättre analytiska redskap. Vi kan se att alla volontärernas berättelser ger olika beskrivningar av erfarenheter om studentvolontärarbete. I synnerhet de svårigheter som de enskilda volontärerna ställdes inför gällande att begripa sitt volontärarbete och känna igen och bemöta de sociala problem de stött på. Arbetslivserfarenheter är visserligen viktigt och många studenter som volontärarbetar kommer att ta tillfället att prova olika jobb i icke-utbildningsmiljöer, vare sig dessa aktiviteter bör definieras som ”volontärarbete” eller “att göra förbättring”. Dessa typer av aktiviteter gör dock ofta mer nytta för volontärerna än att de bidrar till de berörda mottagarna och samhällena, enligt Holdsworth och Quinn (2011).

6. Sammanfattning och avslutande diskussion

Motiven till att volontärarbete är många. Det har ofta mer att göra med volontärernas framtida karriär än med rent altruistiska motiv. Volontärarbete inom Sverige underlättar för volontärer att lättare komma in på arbetsmarknaden och det kan leda till vidare anställning. Volontärarbete bidrar till att personer utforskar olika karriäralternativ, förbättrar sitt CV, skaffar nya färdigheter, får nya kunskaper och förståelse för organisationer. De får även lära sig om sig själva. De upptäcker nya styrkor hos sig själva. Volontärarbete i Sverige ses som en bra chans för att utvecklas både som individ och karriärmässigt. Intervjuerna av volontärerna består av två grupper, dels de som har arbetat inom Sverige och Norden, och dels de som arbetat i Globala Syd. Inom både grupperna finns olika motiv som kopplas till individuella syfte, behov, önsknings, samt intervjupersonernas sociala och kulturella bakgrund. Förutsättningarna är också olika för individerna när de ansluter sig till icke-statliga organisationer (NGOs).

Utifrån studentvolontärernas egna berättelser, erfarenheter och upplevelser visar undersökningen att studentvolontärer ofta vill främja sin anställningsbarhet, skaffa sig nya erfarenheter och bygga ett eget socialt kapital även om också idén om att göra skillnad och finns med i tankarna när de väljer att volontärarbeta. För de utsatta människor och sociala grupper. Studentvolontärernas initiala motiv är relaterade till vad de vill åstadkomma med sitt engagemang som volontär och här framkommer både altruistiska och mer egoistiska förklaringar. Även om studentvolontärerna har berättat att de ville göra skillnad och skapa sociala, hälsomässiga och materiella förbättringar för människor, tänker de också på individuell och karriärmässig förändring.

Volontärernas idéer, motiv och drivkrafter kan förstås utifrån nyliberalismens idéer om att individen hela tiden ska utveckla sig och se på sig själv som ett pågående projekt. Volontärarbete tenderar att mest gynna volontärerna och inte de utsatta människor och samhällen i det globala Syd som de arbetar i. Flera av volontärerna vill visserligen åstadkomma förändringar, men upplever inte att de har den makten som krävs och de saknar rätt kompetens, rätt redskap och rätt resurser. De upplever istället ofta maktlöshet. De organisationer som erbjuder volontärarbete, vare sig inom Sverige eller utomlands, bör se till att erbjuda volontärerna en gedigen utbildning, inklusive en insikt i den kritiska forskning som finns inom området, samt redskap och strategier som kan leda till en verklig förbättring för de samhällen

och de utsatta missgynnade grupper som volontärerna arbetar med. På det sättet kan volontärarbete gynna både volontärerna och de utsatta människor och samhällen i globala syd. Denna undersökning har visat att utifrån volontärernas berättelser och beskrivningar gällande volontärarbete och arbetsätt så finns det mycket att önska. Volontärarbete bör tydligt bidra till förbättring på samhällsnivå och inte enbart på individuell nivå. Därför är det viktigt att utföra volontärarbete på ett väl underbyggt sätt det är särskilt viktigt för att undvika att studentvolontärer ser på sociala ojämlikheter som något normalt och att sociala orättvisor därmed i förlängningen kan reproduceras och förstärkas.

7. Referenser

Adams, G., Estrada-Villalta, S., Sullivan, D., & Markus, H. R. (2019). The psychology of neoliberalism and the neoliberalism of psychology. *Journal of Social Issues*, 75(1), 189–216.

Bang, H., & Ross, S. D. (2009). Volunteer motivation and satisfaction. *Journal of venue and Event Management*, 1(1), 61–77.

Bendixsen, S., & Sandberg, M. (2021). The temporality of humanitarianism: Provincializing everyday volunteer practices at European borders. *Intersections*, 7(2), 13–31.

Butt, M., Hou, Y., Soomro, K., & Acquadro Maran, D. (2017). The ABCE Model of Volunteer Motivation. *Journal of Social Service Research*, 43(5), 593–608.

DeWalt, K. M. & DeWalt, B. R. 2011. Participant observation: a guide for fieldworkers. 2nd ed. Lanham: AltaMira.

Georgeou, N., & Haas, B. (2019). Power, exchange and solidarity: Case studies in youth volunteering for development. *VOLUNTAS: International Journal of Voluntary and Nonprofit Organizations*, 30(6), 1406–1419.

Holdsworth, C., & Quinn, J. (2012). The epistemological challenge of higher education student volunteering: “Reproductive” or “deconstructive” volunteering?. *Antipode*, 44(2), 386–405.

Loomba, A. (2005). Colonialism/Postcolonialism (The New Critical Idiom) 2nd Edition Routledge.

Polonijo-King, I. (2004). In whose words? Narrative analysis of international volunteer stories from an anthropological perspective. *Narodna umjetnost: hrvatski časopis za etnologiju i folkloristiku*, 41(1), 103-123.

Putnam, R. D., Leonardi, R., Nanetti, R. Y., Putnam, R. D. D., & Nanetti, R. Y. Y. (1993). *Making democracy work: Civic traditions in modern italy*. Princeton University Press.

Rothstein, B. (2003). *Sociala fällor och tillitens problem* Stockholm. SNS Förlag.

Rodden, E. (2020). Humanitarian motivation on the u.s/mexico border. I Topor, M. (Red.) *Crossroads - The University of Michigan Undergraduate Journal of Anthropology* (s. 29–60).

University of Michigan, Ann Arbor

Siisiainen, M. (2003). Two concepts of social capital: Bourdieu vs. Putnam. *International journal of contemporary sociology*, 40(2), 183–204.